

Стройко Т. В., д.е.н., професор
Лазаренко В. О., студентка
Миколаївський національний університет
імені В. О. Сухомлинського
м. Миколаїв, Україна

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-064-3-12>

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ

Незважаючи на глобальні виклики і загрози, Україна залишається привабливою країною для туристів і має широкий спектр можливостей перспективного розвитку внутрішнього туризму як пріоритетного сектору економіки. У Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року сфера туризму визначена як одна з найважливіших галузей, що має значний вплив на загальний стан та тенденції у світовій економіці. Звідси випливає твердження, що можливо прискорити економічне зростання в країні завдяки розвитку туристичної галузі, що неодноразово було доведено світовим досвідом.

«Україна розташована у центрі Європи та має всі умови для належного розвитку економіки за рахунок туризму, проте суттєво відстає від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг» – зазначено в Стратегії розвитку туризму і курортів України на період до 2026 року [1].

Так як глобальна криза та пандемія через поширення вірусу COVID-19 посилюють конкуренцію за споживача туристичних продуктів, вони закликають суб'єктів туристичної галузі переглянути підходи та інструменти щодо якості та змісту своїх

туристичних послуг, щоб знайти нові ефективні форми та шляхи підвищення інтересу до інноваційних, сучасних, конкурентоспроможних, таких які відповідають вимогам сьогодення туристичних послуг.

Пандемія, спричинена поширенням вірусу COVID-19, додала нових труднощів та зробила процес формування внутрішнього туризму як високоєфективної та конкурентоспроможної галузі ще складнішим. Для глибшого та повнішого дослідження розвитку туризму в Україні в умовах глобальної пандемії, спричиненої поширенням вірусу COVID-19, доцільно буде розглянути та проаналізувати найбільш привабливий напрям напрям сучасної туристичної індустрії – екологічний туризм.

Актуальність розвитку екологічного туризму набуває дедалі більшого значення, тому що саме ця галузь перебуває на початковій стадії розвитку. Екотуристичні мандрівки організуються переважно самостійно, комерційна діяльність у цьому напрямі лише зароджується. Однак помітне виокремлення двох шляхів розвитку екологічного туризму – «американського» та «європейського».

Перший – спортивно-туристські подорожі в екстремальних природних умовах, другий – організований відпочинок у сільській місцевості із залученням до традиційної місцевої культури (в Україні цей вид туризму називають сільським, зеленим або агротуризмом).

Розвиток українського села є провідною метою виконання реформи децентралізації, яка спрямована на розвиток високого рівня життя сільського населення та спроможної конкуренції економіки в умовах кризи та загострення пандемії.

Найменші карантинні обмеження присутні в сільському господарстві, оскільки люди працюють на відкритому повітрі. Закриття ринків в Україні внаслідок поширення вірусу суттєво вплинуло на дрібних виробників у цьому секторі. Крім того, велика кількість заробітчан з-за кордону були змушені повернутися додому. Тому селяни в карантинних умовах почали шукати нові джерела доходу. Розвиток екотуризму, а саме

сільського зеленого туризму, став порятунком для селян в умовах пандемії коронавірусу COVID-19. Тим паче, що попит на цей вид туризму різко зріс через те, що життя громадян наповнене стресом та хвилюванням на роботі, що викликає бажання відправитися на природу, де можна знайти душевний спокій та баланс з навколишнім середовищем.

З точки зору впливу на туристичну діяльність усі фактори поділяються на фактори залучення, що спонукають до подорожі чи відпочинку, та фактори розподілу або диференціації попиту, що впливають на вибір місця подорожі чи відпочинку [2, с. 101–102].

Для здійснення ефективного планування розвитку сільського зеленого туризму у регіоні необхідно розглянути його особливості територіальної і функціональної організації. Територіальна організація сільського зеленого туризму – це система просторового взаєморозташування сільських населених пунктів, що надають агрорекреаційні послуги по відношенню один до одного, а також щодо міст-центрів генерування споживачів агротуристичних послуг, сформованої транспортної інфраструктури території та об'єктів природної й етнокультурної спадщини регіону [3, с. 138–143].

Якщо не брати до уваги додаткові труднощі, спричинені глобальною пандемією, то перманентними факторами розвитку екологічного туризму України були і залишаються наступні (табл. 1).

Досліджуваний нами напрям туризму, найбільш затребуваний в умовах пандемії COVID-19. Але і в подальшому, цей напрям не втратить своєї актуальності. Не слід забувати і про активну співпрацю осередків сільського туризму з місцевими органами влади та міжнародними фундаціями, вивчається та використовується практичний досвід з організації і прийому відпочиваючих у садибах господарів. Окрім того Спілька налагодила тісні зв'язки з агротуристичними організаціями Угорщини, Польщі, Австрії, Франції [4, с. 174–177; 5, с. 386–391].

Тому, незважаючи на те, що крім розвитку екологічного туризму існують й інші пріоритети, усі країни визнають його потенціал як засіб диверсифікації туристичного продукту, що особливо актуально в сучасних викликах та загрозах туризму, спричинених COVID-19.

Таблиця 1

Характеристика розвитку екологічного туризму в Україні

Фактори розвитку	Фактори уповільнення розвитку
– не є основним видом діяльності;	– законодавча, методична, організаційна невизначеність;
– не вимагає великого стартового капіталу;	– мала поінформованість про можливості розвитку туристичного напрямку на місцях реалізації;
– базується на моделі сталого розвитку;	– слабка рекламна діяльність з боку державним та місцевих органів управління;
– сприятлива кон'юнктура ринку;	– відсутність спеціальної фінансової підтримки з боку держави, що була б спрямована на зелений, сільський туризм та агротуризм;
– розвиток конкуренції на ринку туристичних послуг;	– відсутність чітко сформованої стратегії розвитку екотуризму в Україні;
– організація просування національного туристичного продукту на міжнародному ринку туристичних послуг.	– відсутність кадрової підготовки суб'єктів екотуризму в Україні.

Формуванню повноцінного соціально-економічного середовища у сільській місцевості слід приділяти особливу увагу в програмах регіонального розвитку та загальної аграрної політики України. Розвиток сільського туризму вимагає впровадження міжнародних стандартів, інтегрованих у цілісну систему якості для напрямків, що функціонально покращить ефективність обслуговування та управління.

Привабливість сільського туризму для місцевої громади, для інвесторів, його конкурентоспроможність щодо інших видів

діяльності буде залежати від трансформаційних змін у ринковому середовищі у напрямку технологій та управління даними розвитку сільських територій; доступність громадян до переваг та можливостей цифрових технологій під час подорожі; розвиток цифрового туристичного бізнесу, що відкриє нові можливості для держави, суспільства та громадян.

Подальші дослідження повинні базуватись на вирішенні проблеми екологізації туристичної діяльності як важливої компоненти сталого розвитку країни.

Література:

1. Розпорядження КМУ від 16 березня 2017 р. № 168-р «Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017D1%80> (дата звернення: 06.03.2021).
2. Сокол Т.Г. Основи туристичної діяльності. Київ : Грамота, 2006. С. 101–102.
3. Биркович В.І. Сільський зелений туризм – пріоритет розвитку туристичної галузі України. *Стратегічні пріоритети: науково-аналітичний щоквартальний збірник*. 2008. № 1 (6). С. 138–143.
4. Мельниченко О.Б. Стан і перспективи розвитку сільського туризму в Україні. *Економіка. Управління. Інновації*. Серія : Економічні науки. 2011. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2011_1_22
5. Моїсєєва Н.І., Лапченко А.С., Омельченко Г.Ю. Розвиток сільського зеленого туризму в Україні (зокрема на Харківщині) в умовах пандемії covid-19. *The 1 st International scientific and practical conference “Science and education: problems, prospects and innovations” (October 7–9, 2020)* CPN Publishing Group, Kyoto, Japan. 2020. Pp. 386–391.